

Ֆ Է Լ Է Ք

ՄԱՐՍԱԳԳԵՐ

Րիսալեյի իւմիյէ, էտէպիյէ, սանաիյէ, թիւն-
նարիյէ, հիֆեսեէ վէ մէպահիսի
միւնիտէյի սաիրէ.

ԷՍԷՐԻ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Յ. ՊԱԼԵՂՃԵԱՆ

ՍԱՊԸԳ ՄԻՏԻՐԻ ՄԻԻԼՂԱ ԳԱԼԷՄԻ ՏԱԱՎԻՅԻ ԹԻՃԱՐԷԹԻ ԳԱՅԱԷՐԻՅԷ

Ի ԶԻՆՆԱԾԻ ԺԱՆՑ ԳԵՆԵՏ
Ի ՔԻՆՆՅԻ ՃԻՐԶ

معاری نظارت جلیله سندن تحصیل اولندان رخصت موجبجه طبع اولمشدر — رخصتنامه تاریخی فی کانون ثانی سنه ۹۷

ԻՍԹԱՆՊՈԼ

ՄԱԹՊԱՄԱԻ ԱՐԱՄԵԱՆ

1884

Յ Է Լ Է Ք

ՄՈՒՍՍԱՎՎԵՐ

ՐԻՍԱԼԷՅԻ ԻԼՄԻՅԷ, ԷՏԷՊԻՅԷ, ՍԱՆԱԻՅԷ, ԹԻԻՃՃԱՐԻՅԷ, ՇԻՔԵԱԵԷ ՎԷ
ՄԷՊԱՇԻՍԻ ՄԻԻՖԻԻՏԷՅԻ ՍԱԻՐԷ

ՏԻԿԻՆ ՏՈՒՏՈՒ Կ. ՊԱԼԵՕԶԵԱՆ

Տարալը հագին իլէ վորուպ զամփանա,
Եայտը նակեան հեվաեա պիր զամքին սալթ.
Էսիպ թելխթեր սամ՝ Իզմիրունէն պու եանա,
Էթտի իյսալ կիւշլերէ պիր նախսը սալսթ:

Նէ տիր պու հալ ճամէ սիեան կիւն սիեան,
Տեօքեր կեօզլեր տիւմուի խուկ պիլ ահ վան,
Պիր ալայ խալզ տիլսուզ նաշլա խահնախան
Կիտեր մաէն թէտֆին իշուկ պիր պետպախտ:

Սօլկուկ կեօզլեր վերիր տէրիէ էլ վետա,
Էթմիշ րույին պերտ թէպէսսիւմ իհաթա,
Պու նէ զանա՝ զէվճի տանա՝ նէ ֆետա,
Պու ֆիրագա անճագ սատրգ էտեր ճահտ:

Տարը պագա թէվֆիգաթըն ֆանիէէ
Գըլտը թերճիի րուհի փաք պու սանիյէ,
Էշթէ ֆերան վերտի սապըր զանիէէ,
Թութուպ մէսքէն պար խիւտատէ ալի թախթ:

Չէշմի ֆանի կեօրիւր կերչի պիր թապութ,
Էօլտիւ ճէսէտ էմմա րուհի լա եէմութ,
Անըն ֆազլը հեօճճէթ րահմը տա գուեուտ
Ճիւմլէ իլէ ՅԵԼԷՔ տախի էթսին եատ:

ԳԱՅՍԵՐԻՅԵՆԻՆ ԱԹԻԳ ԳՕՃԱՊԱՇԵԼԸՂԸ

Ճիշտ 3 նիստիս 1 ժեկն ժեկում (սա. 6)

Իշթէ պէօյէճէ իշպու Փազըր էվճի-
յինտէ էրքէյի ղայպուպէթ էթմիշ պիր
Փազիլէ գաւորն, ալթը նէֆէրէ գըզլա-
րընը պաշընա թօվլաեարազ սօն տէրէ-
ճէ սէֆալէթ իլէ իսքեան էթմէքտէ իտի,
Բուն քարեկեղան հաֆթասը իսէ, հա-
լիլէ իշէեէմէմիշ օլտուգլարը ճիհէթլէ
կիւնլէրինի՝ եավան եաշըզ նէ պուլուր-
լար իսէ անըն իլէ կէշիրէրէք, մէվճուտ
օլան պիր օգգա գաւորար ինճէլէք ունու
իլէ էլի տիրհէմ տօն եաղընը, էկէր եիւզ
տիրհէմ մըգտարի տէ պէքմէզ էլէ կէթի-
րէ պիրիլէր իսէ, փազար ազշամըսը պիր
պէքմէզլի խալիծ պիշիրմէք իւզրէ սագ-
լամագտա, ազշամ սապահ աղօթլարընը
էտիպ հալլէրինէ գանաաթ գըլմագտա,
վէ գէվալը պօյնու պուրուզ չօճուգլար,
իւսթլէրինին պաշարընըն չըսլագլըզը ի-
լէ, չօգ կիւնլէր սա գալըր օլտուգլարը-
նը խաթըրա պիլէ կէթիրմէեիպ, հէր սա-
գըգա ղայպուպէթ էտէն բէտէրլէրինին
տիտարընը արզուլամագտա իտիլէր:

Կէլէլիմքի, բէքլիք մահալլէսինտէ, վէ
գանա տիպինէ գարիպ պիր մահալտէ
տալիս, ղանէթ վիրան, վէ իշինտէ իս-
քեան էտիլմէյէ ղայրը շաեան պիր իս-
լամ գօնաղը օլուպ, սօն տէրէճէ գարու-
րէթտէ օլանլարտան պազիլէրի, իճա-
րընըն էհվէնլիյինէ հէվվէսլէնէրէք ճան-
լարընը թէհլիքէեէ գօրճասընա իսթիճա-
րա թալիպ օլմագտա պուլուլուրլար իտի:

Պու գօնաղըն սօֆասը իլէ օրտան կի-
րիլի օլան թապլանէսինին էօրթիւ տի-
րէքլէրինտէն պազիլէրի չէօքմիւշ օլտու-
ղու ճիհէթլէ պիւսպիւթիւն մէթրուք օ-
լուպ, անճագ՝ սուվասըզ գարա տու-
վարը պիր գըշ օտասը վէ աշխանէսի
իլէ, պիր տէ էօրթմէսինտէ պիր քիրաճը,
վէ չիֆթէ չէնէթլի զօգագ գափուսու
արգասընտա պուլուլուլան պիր գահվէ օ-
ճաղը իլէ, պիր սէլամլըզ օտասընտա տա-
լի, տիկէր քիրաճը օթուրմագտա իտի:

Պուրատա պէեան էտէճէյիմիզ եալընըզ

իշպու գահվէ օճաղը իլէ սէլամլըզ օտա-
սը քիրաճըլարը արը: Պուրասընըն ղարպ
թարաֆընա նազըր օլան գափուսուլանտան
կիրինճէ սօլ թարաֆը պիր աթ ախօրու
օլուպ, վէ սաղ թարաֆընտա իսէ, պէշ
պասամագ իլէ եօգարը չըգըլըր, վէ
նիհանէթտէ օլան սահան թաշընըն սա-
ղընտան սէլամլըզ օտասընա, վէ սօլ եա-
նընտան իսէ ախօր իւզէրինտէ պուլուլ-
նան գահվէ օճաղընա կիրիլի իտի:

Գահվէ օճաղը տէնիլէն եէր արթըզ օ՝
տէրէճէ թէմէլտէն օյնամիշ իտի քի, տէյիլ
իւսթիւնաէ կէզմէք եէօրիւմէք, իլլա
եալընըզ պիր սէյր էթմէք պիլէ ինսանա
գօրգուլնճ կէթիրի իտի:

Շէօյլէ քի, չիւրիւք տէօշմէսի, եր-
գըլմագտան գուրթարըլմագ իւզրէ, զի-
րինտէ պուլուլուլան ախօրտան եէր եէր
10—15 գաւոր տիրէք իլէ էյրէթիեէ ա-
լընմիշ, վէ զօգագ թարաֆընա էյիլիպ
կիտէն եօնու տիվարը իսէ, տէօրթ եէ-
րինտէն գալիլէր իլէ պաղլանըպ, վէ տէ
գարըլըզլար վէրիլէրէք կիւճ հալ տու-
թուլա պիլիլի իտի:

Կէլ կէօր քի, պու քիրաճըլար սէլամ-
լըզ օտասընըն թահթընտա օլան, վէ
գափուսու ախօրուլ տիպինտէ պուլուլ-
նան զիրի գէմինէ տալիմա կիրիպ չըգմա-
եա միւհթաճ պուլուլուլուլարը ճիհէթ-
է, հէր հալտէ տէրուլի ախօրտա օլան
էտիլիլ տիրէքլէր արասընը տօլաշարագ
կիտիպ կէլմէյէ, վէ օճագ եագաճագ
պաշգա եէրլէրի օլմամագտան նաշի իսէ,
եէմէքլէրինի ազշամ սապահ էյրէթիեէ
ալընմիշ գահվէ օճաղընտա պիշիրմէյէ
մէճպուր իտիլէր:

Խօրանթալարը, պիրիսի 13 վէ տիկէրի
15 եաշընտա իքի գըզ, վէ 17 եաշընտա
պիր տէ էրքէք չօճուգ իլէ, ալընըն տէ-
րիսի զիեատէ գըրըշըզ օլտուղուլուլան
եիւզիւնէ պազըլըր իսէ հէր նէ գաւոր
43—45 եաշընտա թալմին օլուլուլ իտի
իսէ տէ, հագըգէթէն անճագ 35 սինն-
լէրինտէ պուլուլուլան ագ պէնիզլի, ալ
եանագլը, գաշարը կէօզլէրի գարա, վէ
սաշը գուլմալ պիր կէնճ գաւորնտան ի-
պարէթ իտի:

Օտաւարներն քիւլիւ էչեասը, եււզ-
լէրի քէօհնէ Մօսկօֆ թարագլըսը օւա-
րագ ագչամլարը ալթլարնա եաթագ,
վէ կիւնտիւզլէրի սէտիր շիլթէլէրի եէ-
րինէ գուլանըր օլտուգլարը 4 փարչա
մքեր իլէ պիր գաչեաստըգտան, վէ պիր
թագըմ տա սագաթ սընըգ թապագ չա-
նագ, վէ չաթալ գաչըգտան, թօփրագ
թէնճիրէ թաչթա սիւֆրէ, վէ պագըր
սու թէսթիսի եէրինէ իրիլի ուֆագլը օ-
լուպ, պագիլէրի չաթլամը օլտուգու
հալտէ գիֆթ իլէ ծեփիլենմիլ քէտինէտէն
մաստուտ շէյլէր իտի:

Կէչիւնէրինէ կէլինճէ, էրքէք չօճուգ
գասասալ չակիրտի օլտուգունտան, հաֆ-
թատա 5—10 ագչէ գազանըպ կէթիրի-
եօր իտի իսէ տէ, իլէրիտէ էսասը պէ-
եան օլունաճաղը վէճհլէ, պապասընըն
ղայպուպէթի պէլասընա ուղրաեարագ
ուսթասը եանընտան գօվթլւնուշ, վէ ա-
նըն գօվտուգու իչուն, տիկէր հիչ պիրի-
սի տէ եանընա ալամաղ օլմուշ իտուլինէ
մէպնի պօշ կէզմէքտէ, վէ վալիտէլէրի
տախի էթլիքճի քէմիլի գայնատըր օլմա-
ղին, էթլիք վագթի էլի պէշ օն ագճէ
կէօրիւր իսէ տէ, գուսուր վագթթլար
գիրի գէմինէ գուրուլմուշ օլան տէսթկեաչ
տա պէօյիւք գըզը իլէ գարչը գարչեա
օթուրուպ խարար տօգուեարագ, քիւ-
չիւք գըզը տա գազըլ սարարագ էօլ-
մէեէճէք գատար նէֆէս քէօրլէմէք տէ-
րէճէսինտէ իտի:

Պու պիչարէլէր տախի քաւեկենդան
կիւնլէրինի, գարուրէթլէրի պիր թա-
րաֆտան, բէտէրլէրինին ափանսըզ զայ-
պուպէթի տիկէր թարաֆտան, աղըզ-
լարընը պիչագ պիլէ աչամագ օլմուշ պիր
հալ իլէ մէյուս ու միւքէտտէր կէչիւ-
մէքտէ, վէ վալիտէճիլէլէրի իսէ, իչէ-
րիսինտէն ուղունուպ կիտէեօր օլտուգու
հալտէ, հէմ էսէֆի տէրունինի քէթմ ի-
լէ չօճուգլարա սէրրիլթէ վէրմէմէք, վէ
հէմ տէ անլէրի թէսէլի էտէճէք պիր
հալ ու հարաքէթ թասնի էյլէմէք մէճ-
պուրիեթի ալթընտա պուլունմագլա իքի
գաթ րէնճիտէ չէքմէքտէ իտի: Պու տա
պուրտա գալսըն:

Կէլէլիմ՝ պուլնտան էվվէլ գարիուենու-
մուգա գիեարէթ էթտիրտիլիմիլ Սիւլէյ-
ման մահալլէսինտէ, վէ Գարա Մէրճան
օղլու գօգաղը գուրսիլնտէ քեաին էթլիք-
ճի Սամուլէլին խանէսինի, պուրատա պիր
տահա գիքր էթմէքսիլ կէչէմէմ. շու գա-
տար քի էվին հալի օլ սըրատա նագչ է-
տիրիլ վէ հէնուգ սիւթտէն քէսիլէն իլէ
պիր պիրինտէն իքիլէր եաշ պիւեիւք
տէօրթ չօճուգու օլտուգու տա պիլտի-
րիլմիլ իտուլինտէն օրպարընը թէքրարա
լիւզիւմ եօգ տուր:

Իլթէ թամ օ հաֆթա էն քիւչիւք իլէ
օնուն պիւեիւլիւ իքի չօճուգ, սէֆալթ
եիւզիւնտէն իքիսի պիր կիւնտէ վէֆաթ
էթմիլ օլուպ, բէտէրլէրի գաչլըն, վէ
սիւտանա վալիտէլէրի տախի ղաեըպտա
օլտուգունտան, պիչարէ իսթիեարէ նի-
նէլէրի ագլընըղայպ էթմիլ, աղլամագ-
տան կէօգիւ գափաղը շիլմիլ, վէ վուրու-
նուպ չըրփընմագլա իսէ տիլլէրի պիւս-
պիւթիւն թիլ քէսիլմիլ օլտուգու հալտէ,
պիր եանտան «Են Բասպիլի պուլնա տա
պին չիւքիւր» տէմէքտէ, վէ տիկէր թա-
րաֆտան «Սէպէպ սէն Ալլահտան պուլա-
սըն» պաղըրմատան կէօգլէրի կէօվէրմէք-
տէ իտի:

Ինսանըն ճիլէրինէ էն ղիեատէ օգ սա-
լան եէր, պու իքի չօճուգ մէֆթասը
պաչընտա տիկէր իքի ճան գըրընթըր
գարտաչլարը իլէ, իսթիեարէ նինէլէրին-
տէն պաչգա քիմէ պուլունամամասը,
գատընճըղաղըն գօյնունտա քաղուլ. ի-
չուն խարճ էտէճէք պիր ագճէ պիլէ
օլմամասը, վէ հիչ տէյիլ քէֆին փարա-
լարը ժամ մոլլուգունտան վէրիլիպ, վէ
պիր քահանայնըն տախի մէճճանէն թա-
ղել էթմէսի իչուն տէր թովմաստան
րուխսաթ թահսիլ օլունամամասը իչուն
իտի:

Ճէնագէ րէնիլի պաղլամըլ չօճուգլար
էօլիւլէրին պաչընտա սնա պասալ պաղ-
րըլմագտա, իսթիեարէ նինէճիլէզ նէ
տէեէճէյինի շաչըրըպ պիր գարար բէլ
բէլ եիւզլէրինէ պագմագտա, վէ էօլիւ-
լէր իսէ օտուն քէսիլիւրճէսինէ սօվունագ-

տա իբէն, պիր տէ իխթիեարէնին եկէնի հասընը Մանուկ պիր ֆիւթուրի ազիւմ իշինտէ օլարագ կէտի չըգտը:

Իշէրի կիրէր կիրմէզ «Պօշ հալա, տէաի. կարգաւորու տա չօրպաճըսը տա տինի իմանը թէրէյէ գօմուշ. Ալլահ աշգընա օլուռն էօլիւլէր գօգտուռ, շուկարը քաղեղ էթմէյէ պիր չարէ տէտիքճէ, օ՛ Տէր Թոփմաս օլաճագ — Վալիտէլլի վէ բէտէրէլի նէրէտէ իսէ խապէր վէրմէտիքճէ քաղուռն եօզ տուր — տան պաշգա սէօզ պիւմէեօր:

«Ճանըմ նասըլ եէմին իսթէր իսէնիզ էտէեիւմ, իշթէ պուրասը ժամ տըր պուռնտան էօթէսի եօզ եա, կիրէլիւմ սիհէէ աւետարանա էլ պասաեւմ, վալլահի պիւլլահի պիւզ տէ պիւմէեիզ նէ՝ օլաուլար նէ՝ րէ կիթտիլէր. չօճուգլար պուռնճա վագըթ տըր սէր սէֆիւ, չըր չըպլագ վէ աճ սուսուզ, պիր իխթիեարէ գատընըն էլինտէ գալուր, իշթէ իթիսի սէֆալէթտէն կիթտի, եարըն օ՛ պիր կիւն տէ տիկէրէլիին կիտէճէյինէ շիւպհէ իսթէմէզ. պիւզ օնլարըն նէրէտէ օլաուլուռնու պիւսէք տուրուրմուեուզ, չօճուգլարը պէօյլէ հայպա հասըլ պըրագըրմըեըզ տէիեօրումտա, քիւմ տէր քիւմ տիյնէր — Մուսթլագա պիւլիրսինիզ պէնի՝ մի ալտաթաճագսըն — տէեէրէք գօվուեօր. ալթ ուճու նաշարըմ քէսիւտի կէտիւմ կիթտիւմ շիմսի նէ՝ իտէլիւմ հալաճըղըմ սէն սէօյլէ: »

Հասըլը Մանուկ պուռնլարը սէօյլէտիքճէ իխթիեարէ գարընըն ֆիղանը թէճէտալուտ էտէրէք գան թաս քէսիւմիշ կէօզլէրինն եաշլարը արտ արտընա եուվարլանըր կէլիւ իտի. պուռնուռն իլէ պէրապէր իշէ պիր չարէ տիւշիւնէճէք, վէ տիկէր չօճուգլարը տա կէօզէտէճէք քէնտիսինտէն պաշգա քիմսէ օլմատըղընտան, էօլիւլէրի կէօզ եաշը իլէ ըսլատարագ սօֆատա եան եանա եաթըրըպ, վէ իւզէրէլինէ պիր չուլ փարչասը պըրագարագ, տիկէր չօճուգլարը վէ հասըլը մանուկու ալըպ գափուռ արգասընտա օլան աշխանէեէ կէտի:

Օրատա «Նինէ տէաի, պիւեիւք չօ-

ճուգ. գարտաշլարըմըղըն ճանը կէճէ կէլիպ տէ սու իշէճէք. նիշիւն պիր գապ իլէ սու գօմատըն: »

Նինէ պու սէօզտէն սօն տէրէճէ թէէպիրլէնիպ սէօյլէեէմէզ պիր հալաէ հընչգըրըգ իլէ գարըշըգ կէօզ եաշը տէօթտիւլիւ եէրտէ «կիւլիւմ տէտի, օնլարըն ճանը կէլիւ իսէ կիճէ կէլիւ, ագշամտան սօնրա իլմէլէրի իջուռն սուլարընը գօրուլ մէրագ էթմէ: »

Չօճուգ թէքրար էտէրէք «Անամըզ պապամըզ եանըմըգտա օլսա պու գարընտաշլարըմըզ էօլմէզ իտի հէ... օնլար կէլմէզ իտէ պիւզ տէ էօլէճէյիմիշիւ: » Նինէ «Օ նասըլ սէօզ՝ սիզ նիջուռն էօլէսինիզ օնլարըն վատէսի եէթիշմիշ տէ օնուռն իջուռն էօլտիւլէր եալրուլմ» տէմէտէ, «Հէ՛ պէն պիւմէեօրմուեուլմ, Մանուկ տաեւմ էօյլէ սէօյլէտի» ճէվապ վէրտի չօճուգ:

Պագընսը չօճուգ եանընտա հէր սէօզիւն պիւա միւթալէա պէօյլէնմէսինն մագարրաթընա:

(Պագիսի սօնրա)

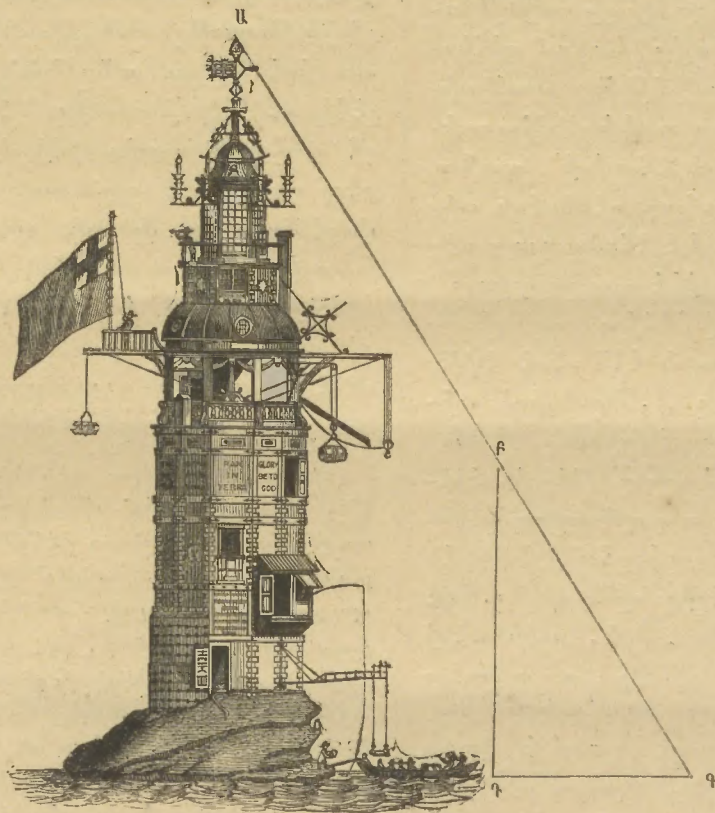
ԻԼՄԻ ՀԼՆՏԵՍԷՅԻ ԻՐԹԻՖԱ

Մէսահաթըն պիր գըսմը տա եիւքսէքիւք էօյլմէք իլմի օլուպ, չօգ շէյլէրին պիր թապլիյի պուլուշտան պէտ իլէ կիտէրէք իքմալ, վէ տէրէճէյի մաթլուպէեէ իսալ օլուռնտուղու կիպի, իշպու հէնտէսէյի իրթիֆա տալի, տաղիլէրին տէյէնէք էօյլիւսիւնտէն պաշլաեարագ, ալէմի մէտէնիեէթտէ շու շիմտիքի մաալիւմ օլան սանաի տէրէճէսինէ գատար վասըլօլա պիւտի:

Նասըլ քի էքսէր չօպանլարըն սասթը՝ էլան էլլէրինտէքի մաս օլուպ, անը եէրէ տիքէրէք տիւշէն կէօլկէսինտէն վագթը պիւլի օլմալարը, թաղէս ֆէյլէսօֆուռն շայիրտի Անագսիմանթըրըն տիգգաթընը ճէլպ պիրլէ կիւնէշ սաաթընը իխթիւրա, վէ տիւնեաեա սըղըշմաեան խարիգ իւլ

ատէ ճէսամէթինին, պիր ուֆագ գասպ
իչինէ ալէաթ օլմասընտան տօլսերը,
կիւնէչին քէնտիսինի պիւէ հայրէթէ
իւգա էյլէմիշ օլտուղու, վէ իլմի րա-
գամին՝ փարմագլար իլէ սահը սահըլ-
մասընտան պուլունտուղու, կէմի
տիւմէնի իհտասընըն իսէ, հէվատա
ուչան գուշլարըն, վէ սուտա եիւզէն
պալըգլարըն գուշրուգլարըն չէվիր-

եէ գատար կէօզ իլէ շագուլլամալը.
պու հալտէ րէսիմտէ կէօրիւլտիւլիւ
վէճհ իւզրէ իքի խայալի իւշ քէօշէ
չիգիք հասլ օլուր. պիրիսի տէյէնէյին
ուճու իլէ եաթան ատէմին կէօզիւ ա-
րասընտա, վէ տիկէլի Ս. պինանըն
եիւքսէքլիյի իլէ քէզա հաթան ատէմին
կէօզիւ միեանընտա, իմտի տէեէլիմ քի
Բ. տէյէնէյին եիւքսէքլիյի 4 վէ Գ. եա-

ԻՆԿԻԼԹԵՐՐԱՆԸՆ 1609 ԹԱՐԻԽԻՆՏԷ ԵԱՓԸԼԱՆ ԼՈՌԻԷՍԹՅՈՅԹ ՖԷՆԷՐԻ

մէքլէ իքի թարաֆա տէօնէր, վէ հա-
րաքէթլէրինի իտարէ էտէր օլմուլա-
րընտան իլէրի կէլմիշ խոույի թարիի-
տէ մուգաեէտ տիր:

Կէլէլիմ թապիյի օլան եիւքսէքլիք
էօլիւսինէ, հէր հանկը պինսեր
էօլլէք իւթէնիլի իսէ, զիրինէ եա-
գըն պիր եէրէ պիր տէյէնէք տիքիպ,
վէ անագլարը օ տէյէնէյէ տաեա-
եարագ սըրթ իւսթիւ եաթարգտան
սօնրա, տէյէնէյին ուճու վէ պինանըն
եիւքսէքլիյի պիր հիզաեա կէլինճէ

թան ատէմին կէօզիւ իլէ տէյէնէյին Դ.
եէրէ տիքիլէն ուճու 6 արշըն տըր. պա-
տէհու պիր տէ եաթան ատէմին կէօ-
զիւ հիզասընտան պինանըն տիպինէ
գատար էօլլմէլի. տէյէլիմ քի օ տա 13
արշըն օլտուն, նիսպէթ, քաթիպէպիքի,
չէօլլէ հիսապ օլուկալլէքի, 6 արշըն վէ
սաֆէտէ 4 արշըն: Կէլմիշ իւգա 4 կէօրիւլ
տիւլիւ հաթան 15 արշըն պիւ 10 ար-
շըն չիգաճագ տըր, պինսէն ալէպ
պինանըն եիւքսէքլիյի 10 արշըն տըր:
Պու շէյ գալըգ իլէ միքիլտէ տէ օլուր:

ՊԱԹՂԼԻՆԵԹ ԻՇԿԵՆՃԵԼԵՐԻ

ձիւց 2 նիւսիս 22 տէն տիւսիւ (սա. 352)

1630 թարիսին տէ վէպա Իլէթի-
նին հէր պիր թարաֆտա քիւլիեթի
գըրկընլար վէրմէքտէ օլտուղու կիպի,
Միլան շէհրինտէ տախի 140,000 քի-
շի թէլէֆ էյլէմիշ Իտի:

Օլ էսնատա պու կիպի աֆաթլա-
րըն վուգուրնի, պիր թագըմ սիհիր-
պաղլըգլարա համլ էթմէք պաթըլի-
եթի, օրալարտա տախի մէվճուտ Ի-
տուլինտէն, Միլան էհալիսի՝ պունու
տա պիր պէտխահլըգ սէմէրէսի տիր
էվհամըլա, պիլիսէլէճանը գալպ սէ-
պէպինի թահարրիեթ պաշլատըլար:

Գալլիմիդի թէէեիտ զըմիւրնտա
պու վուգուլաթտան 115 սէնէ էվվէլ
Ֆրանսըզ գըրալը Ա. Ֆրանչիսկոս Ի-
լէ, Ալամանեա Իմբէրաթօրու Ե. Կա-
րոլոսուն, մէֆթալարը թէշրիհ էթ-
մէնին կիւնահ օլուպ օլմատըղընը Սա-
լամանգա ըուէսայը ըուհանիյէսինտէն
Խաթիֆտար Էյլէմիշ օլմալարընը. վէ
1484 թարիսինտէ Իսէ, պիր եէնի
տիւնեա քէշֆ էթմիշ օլտուղունա
տաիր Գրիստօֆօր Գօլօմպօսուն Իս-
պանիա Գրալիչասը Իգապէլէ վագը
օլան Խաթիտասընը, Փրատո սէր ըա-
հիպի Ֆէրտինանտոսուն ըրեասէթի
թահթընտա օլարագ Ս. Ստեփաննոս
մանասթըրընտա ագտ օլունան մէճ-
լիսի մախսուսա հէվալէ էտիպ, հէյ-
եթի մէճլիսի մէզպուրին Իսէ, Ժող-
րաֆիաեա տաիր օլան պիր մէսէլէեի
քիթապը Շէրիֆ Իպարաթը Իլէ թաա-
րիզէ գալգըլտըղլարընը թարիխտէն
Իրան էտէ պիլիրիզ:

Օլ տէհրլէրտէ տիւնեաեա տէյիլ
քի եալընըզ սիհիրպաղլըղա տաիր օ-
լան պաթըլիեթլէր, Էլլա Իլմին թէվ-

սիինէ մանի օլաճագ տէրէճէտէ մէզ-
հէպճէ ամեանէ թէասսիւպլէր տէ
հիւքմ էթմէքտէ Իտի:

Կէլէլիմ մանահէն ֆիհէ, Միլան է-
հալիսինին Խալֆ ու էնտիշէտէն կէօզ-
լէրի գարարըպ, վէ հէր պիր շէյ ա-
ճալ աճաիպ կէօրիւնմէքտէ Իքէն,
կիւնիւն պիրիսինտէ նասըլ օլտու, վէ
քիմին թարաֆընտան թասնի օլուն-
տու Իսէ, Իշպու աֆաթըն՝ տէրունի
շէհրտէ հէր թարաֆը կէզմէքտէ,
վէ տիվարլարա պիր սիհիրլի միւրէք-
քէպ սիւրմէքտէ օլան պիւլիւճիւլէր
վասէթասըլլա վուգու պուլմագտա
Խտուլի շույի պուլտու:(1)

Իշպու շաիա Իլզէրինէ, հիշ պիր
քիմէնին տիվար տիպլէրինտէն կէշ-
մէյէ ճէսարէթի գալմատըղը կիպի,
շաեթ պիր պօշ պուլունուպ տա, է-

(1) Գահթ ու զալա գէմանընտա պու
կիպի շէյլէրէ պիգիմ միւքիմիդին տախի
պագի թարաֆլարընտա էհէմիեթ վէ-
րիլտիյի վար տըր. ըահմէթ թըլըսըմ Իլէ
պաղլանըր, վէ թըլըսըմ տախի եա փուս-
լա եազըպ ուչուրմագ, վէ եախօտ պիր
հայվան գաֆա քէմիյի Իլզէրինէ աճալ
աճաիպ Իշարէթլէր եազարագ թարլաեա
կէօմմէքլէ Իճրա գըլընըր տէյի պիլինտի-
յինտէն, գազան էլինտէն պիր քեաղըս
փարչասը ուչուրանլարտան, վէ թարլա-
սընտա կէօմիւլիւ գաֆա քէմիյի պուլուն-
նանլարտան նիշէլէրինին մուախսաղա օ-
լունտուգլարը վագը տըր. հէլէ պուն-
տան 25 սէնէ էվվէլ ըուգիկեարը պիր
կիւնտէ, Եօզլաթտան ըահմէթ Իչուն
գըրա տիւաեա չըգմըշ օլան միլէլի միւլա-
թէլիֆէ Իգտիհամը, պիր էսիք եէրէ է-
նիպ տէ, սիկարա եաիրեօր Իքէն էլին-
տէն սիկարա քեաղըտընը ուչուրան պիր
քէօյ կէզէքճիսինին Իլզէրինէ թըլըսըմճը
տըր տէեու պիլ հիւճուլ ազընտան գան
կէլէսիյէ գատար տարպ էթտիքլէրինի
կէօզլէրիմ Իլէ կէօրտիւմ:

լինի էթէյինի տիվարա սօգունտու-
րան կէօրիւտիւմիւ վայ պաշընա կէ-
թիրիլը իտի:

Իւշ նէֆէր սէյեան Ֆրանսըվա մայր
եկեղեցիին պինասընը սէյր էտէր ի-
քէն, էլլէրինի մէրմէր տիրէյէ սօգուն
տուրտուգլարը իչուն էօլիւմ տէրէ-
ճէսինտէ տարապ օլունտուգտան սօնրա
հապսէ իլգա օլունտուլար:

Ս. Անտօն քիլիսէսի թաշ էշիյինտէ
օթուրմագ իւզրէ պինիշինին բէշի իլէ
թօգունու սիլմէքտէ օլան 80 եաշըն-
տա պիր մաթուհ իխթիեարը, էհալի
օրթալսեղոյ սագալընտան թութա-
րագ, էօյլէ պիր եէրլէրէ չալուրլար
քի, ղէվալլընըն ճանը չըգմանընճա
էլլէրինտէն գուրթուլամատը:

Հիւքիւմէթ իսէ, իշ պու տէհէ-
թամիւզ պաթըլիեթիին տէֆի չարէ-
սինի տիւշիւնմէտիքտէն պաշգա էհալի
իլէ հէմէֆքեար օլուր, վէ անլէրտէն
տէ էշտտ շէյլէր եափմագտա պու-
լունուր իտի:

Կիւնիւն պիրիսինտէ ալէսսապահ
սիեան րուպա կիլինմիշ, վէ չապգա-
սընը կէօզլէրինէ գաստար էնտիրմիշ
օլան պիր աւտէմին տիվար տիպլէրինէ
սինէրէք, վէ արատա տախի էլինի
տիվարլարա սիւրիւեօր կիպի էաէ-
րէք կիտէեօր օլտուղու, բէնլէրէտէն
պագմագտա օլան իքի գօնչու գա-
տընլարըն կէօզիւնէ իլիշտի:

Պունլարըն եէքտիկէրի շիւպհէսինի
թէէեիտ էտէր օլան վէլվէլէլէրի,
պիւթիւն մահլէլէլիեի աեագլանտը-
րըպ, վէ տիվարլարը էօյլէ պիր տէօրթ
կէօզ իլէ արար իտիլէր քի, սէնինի
վաֆիրէտէն պէրու մէվճուտ օլան
լէքէլէրի տէ, օ՛ կիւն օ՛ մէճհուլ ա-
տէմ սիւրմիւշ տիւր կիպի պիրպիրլէ-

րինէ կէօթէրիլէր, վէ շիւպհէլէրի-
նի գուլվէթլէնտիրիլէր իտի:

Խալգ պու թըլըսըմլարը պօզմագ
իւզրէ քիւլլիւեթլի սաման թիւթսիւ-
սիւ վէրտի, վէ պունուն իլէ էհալիեի
պիւսպիւթիւն թէլաշա տիւշիւրաիւ:

Օլ ղէմանլար պու միսիլու շէյլէր
իչուն իսթինթագ ուսուլի օլմանըպ,
ճիւրմիւ՝ շէտիտ ճէզալար վէրէրէք
իգրար էթտիրմէքլիյէ չալըշըլըր ի-
տույինտէն, պու մէճհուլ աւտէմ տա-
խի պիւ ճէլպ(1) պիր միւրսիլ իչիրիլ-
տիքտէն սօնրա օ՛ տէրէճէ շէտիտ
մէնկէնէ, վէ սաիր ճէզալար իլէ միւ-
ճազաթ էտիլտի քի, ղէվալլը ճէզանըն
աճըսընը շէքմէտէն իսէ էօլմէեի էվլա
սաեարագ ագըպէթ թըլըսըմճըլըղը
իգրար էթտի գուրթուլտու:

Լաքին պունուն իլէ տէ իշ պիւթմէ-
եիպ օ՛ տիվարլարա սիւրսիւեիւ շէյի
քիմտէն ալարղընը սիւալ էթտիլէր.
տիւշիւնտիւ քի պունա տա պիր շէյ
տէմէտիքճէ հիշ օլամագ, չալընճա
ֆիքրինէ պիր թագըմ եաղ վէ մէրհէմ
սաթար օլան պիր իխթիեար պէրպէր
կէլիպ անը խապէր վէրտի:

Տէր ագապ օ՛ պէրպէրի տէ ճէլպ
իլէ, թըլըսըմ թէրքիպինտէն տա-
հա քիմլէրէ սաթաղընը արաշտըր-
մատա, օլ տախի քիւլլիէն ինքեարտա
պուլունտուղու իչուն ճէզաեա հէվա-
լէ օլունտու. վէ իխթիեարլըղը սէպէ-
պիլլէ վէրիլէն ճէզալարա տաեանա-
մանըպ էօլմէքլէ սէլամէթի պուլտու:

Տիկէր մէճհուլ աւտէմի տախի գաթլէ

(1) Իշպու միւրսիլ թէրթիպինի պիւ-
յիւճիւլէրէ իչիրմէլէրի, սիհիրպաղըզ
քեաղըտլարը եուտարլար տա, գարընլա-
րընտա սագլարլար շիւպհէսի իչուն իտի:

հիւքմէտիպ, վէ մահալլի վուգուաթը իհրադ էտէրէք պիր մէյտան եափաղգտան սօնրա, պու իքի միւթթէհիմլէրի օրաեա տէֆն իլէ, իշպու ֆաճիանըն ունուտուլմամսը իշուն ՊԷՏՆԱՄԼԸԳ ՍԻԻԹԻԻՆԻԻ նամըյլա պիր թաշ տի-

ՈՒՉՏՈՒ ԻՍԷ ՏԷ ՔԷՉԻ ՏԻՐ

Իքի քիշի գըրտա կիտէր իքէն տէրէնին պիրիանտէ պիր գարարթը կէօրիւլէր. պիրիաի «Գարա գուշ տուր, տէր» տիկէրի տէ «Խալըր քէչի» պուշուր գաւլէրինտէ օ տէրէճէ իարար էտէրլէր քի, միւճա-տէլէրի միւտարէպէեէ թահվիլ օլուն-մաեա գըլ փայը գալըր:

ՄԻԼԱՆ ԵՔԶՐԻՆՏԷ ՊԷՏՆԱՄԼԸԳ ՍԻԻԹՈՒՆՈՒ

րէք տիքտիլէր քի, վազ օլունան րէ-սիմտէ կէօրիւլմէքտէտիր:

Լաքին պու տիքիլի թաշ 138 սէնէ սօնրա պիր կիճէ հարաքէթտէն տէվ-րիլիպ փարէ փարչա օլտու. վէ պա-թըլիեէթի մահալլիյէ իսէ, օ՛ վազ-թէ գատար քէպի զաաֆ էթմիշ օլտուղունտան, թէքրար րէքզի իշուն էհէմիեէթ վէրիլմէտի:

Պու արատա պիր իւշիւնճիւ եօլճու եէթիշիպ սէպէպի միւճատէլէեի աննա-տըգտան սօնրա «Նէ՛ քէօր տէօյիւշիւ օյ-նաեօրսուշուզ, տէր. պիր սիլահ պօշալ-թընըզ շիմտի մէսէլէ հալլ օլուր պիրթէր:

Պունա մուվաֆֆազիեէթլէ քէչի տէ-եէն արգատաշլարը տէր հալ սիլահընը պօշալթտըգտա գարարթը հէվալանըր, վէ գարա գուշ օլտուղու աննաշըլըր իսէ տէ, նէ տէր իսէ պէյէնիրսինիզ «Ուշտու իսէ տէ քէչի տիր՝...» պաղըրըր:

Տ Է Լ Է Մ Ս Գ

Պիրինճի նիւսխեհեկն տեղամ (սա. 16)

«Զաթընըդը իւր տէֆա օլարագ հայը սէնէ ագտէմփոկկիստէ կէօրտիւմ. օ վագըթ օն պէշ եաշընտա անճագ վար իտինիդ. իսթիգպալտէ նէ վէճհլէ քէսպի մալիւմաթ էտէճէք օլտուղունուղու, թաօ վագըթտան քէշֆ էթմիշ իտիմ. միւրիւրիւ գէման իլէ գէքեաֆէթինիդ քէշֆիմէ մուվաֆըք սիւրէթտէ թէհագգիւգ էթտի. ֆագաթ՝ շիմտի անլէրի պէր թարաֆ էտէլիմ տէ, պուրալարա նէ վուգուաթլա կէլտինիդ, վէ իշպու մուհարէպէե պիր հիւսնիւ նէթիճէ վէրմէք իւգրէ թասաւվուր էթտիյինիդ թէտապիր նէտէն իպարէթ տիր, սիգ պանա անլէրի սէօյլէնինիդ: Պիզի՝ իւգէրինէ հիւճիւմէ մէճպուր էթմիշ օլան իդոմենէսին պիգղաթ քէնտիսի տիր. պիգ ճիւմէթէն անճագ սուլճ ու սալաճ իսթէեէնլէրտէն իտիք, վէ անա արգուքէշ պուլունմագըղա տալիս եքքաիկէրիմիզին իհթիեաճաթը շէտիտէսի վար իտի. հալ պու քի իդոմենէս էն եագըն հուտուտաշլարը իլէ մաագուտ աշտընը փաիմալ էթտիյի իշուռն արթըգ անա էմիսեթէ էտէմէղ օլտուգ. միւսալէաճա տէնիլէն շէյ՝ քէնտիսի իլէ միւսալէաճա օլմաեըպ, անճագ պիգղիմ ինտիմիզտէ եէկեանէ իւմիտ քէօշէսի օլան իշպու իթթիֆագը հարպ մուսհէտէմիլի ֆէսիւ էթմէք իւգրէ էլինէ պիր ֆուրսաթ օլաճագ իտի. ագվաիը սաիրէեի թահթը էսարէթէ ալմագըղգ նիեթէթի հըրսը շանընը հէր քէսէ իմա էյլէտի. վէ պիգէ՝ հիւրիւեթէթիմիզի մուհագազա էթմէք իւգրէ թէէսիս էթմիշ օլտուղու միլքի ճէտիտինի թաիւրիպ էթմէքիյին զայրէթ ու իգտամընտան պաշգա չարէ պըրագմաուր:

«Ատէմի էմիսեթէթի իլէ պիգէ, եաքէնտիսինի պիւսպիւթիւն մահվ էթմէք, եա տէ էսարէթ պօեունտուրուղունու անըն էլինտէն գապուլ իյլէմէք մէճպուրիեթէթի ալթընա պըրագտը. էկէր հագգընտա էմիսեթէթ էտէ պիլմէմիգէ, վէ պիր միւհ-

քէմ միւսալէմէթ իւգէրինէ միւսթարիճ օլմաիըպ չարէ սուլա պիլիւ իսէնիգ, պուրատա մէշհուտինիգ օլան ագվաիը քիւլլիյէ, հիւսնիւ ըրգալէրիյէ թէրքի սիւհէ էտէր, վէ պիգ տալիս, գէքեալէթ ճիհէթինտէ իւգէրիմիգէ ֆաիգ պուլունտուղունուղու պիլ մէսրուրիյէ թէսլիմ էտէրիգ:»

Ճէվապ վէրիպ Մէնտօր «Եա ագիլ Նեստոր, տէտի. մաալիւմինիգ տիր քի, իւլիս՝ ֆէրգէնտի Տէլէմագը պանա իհալէ էթմիշ իտի. քէտէրինին թալիինի աննամագըղա թաաճիլ էտէն պու տէլիգանլը, Պիզոսա եանընըպ կէլտի, սիգ անը՝ քէտէրինին պիր սաաըգ տօսթունտան պէքլէր օլտուղու իհթիւրամաթը ֆաիգա իլէ գապուլ պուեուրտունուգ. հաթթա՝ լաճիլ էթթէշի օղլունուղու ուղրունճա եօլլատընըգ. անտէն սօնրա թուլ միւտտէթ սէեահաթը պահրիյէտէ պուլունարագ, Սիկիլիաեը, Մըսըրը, Գըպըրս վէ Կիրիտ ճէգիլէլէրինի կէօրտիւ. վէ իթաիէեէ ալտէթ էյլէմէք իսթէտիյի գէման, ըրգիկեարլար, եաիօտ տահա տօղրուսու իլահլար, քէնտիսինի իշպու լիմանա աթաըլար. վէ սիգի մուհարէպէյի միւտհիլէնին խաւֆ ու էնտիլէսինաէն էսիրկէմէք իւգրէ, փէք պիր միւհնասիպ վաղըթտա պուրաեա վասըլ օլմուշ պուլունտուգ. պունտան պէօյլէ սիգէ հէր նէ քի վաա օլունուր իտէ, մէտուլու արթըգ իդոմենէս օլմայըպ, ագիլ իւլիսին նէճլի նէճիպի իլէ պէն օլաճաղըմ տըր:»

Մէնտօր աաաքիրի միւթթէհիտէ իշինտէ տուրուպ պէօյլէճէ սէօյլէշիւ իքէն, իդոմենէս վէ Տէլէմագ՝ պիւթիւն բիւր սիւհէ Կիրիտլի աաաքիր իլէ Սաղենտին հիսարլարը իւգէրինտէն անլէրէ պագարլար, վէ Մէնտօրուն ճէվապարընըն նէ տէրէճէ գապուլիեթէթ օլուլաճաղընը ֆարգ էյլէմէք իւգրէ տըգգաթը թամմէթտիքտէն տէ պաշգա, օլիքի իսթիեաըն միւքալէմէյի մաագուլէլէրինի տուլմագըղը, զիեաալէսիյէ արգուլարլար իտի. չուքի Տրօվանըն էսնայը մուհասէ-

րէսինտէ, Ա. քիլլէսին զայլան էտէր հիտ-
տէթինի, Ա. գամբինոնուն թէքէպպիւրինի,
էյասըն ղուրուրինի, վէ Դիոմեդէսին
չէճաէթի զալլմանէսինի զապթ էտէն
Նեստորուն, քէնտիսի օլտուղունտան,
Եունանիսթան միւլիւքիւ իշինտէ էն
թէճրիւպէքեար, վէ միրի քէլամ ատտ օ-
լունմագտա իտի:

Միւսքիթ ճէվապը լաթիֆի լէպլէրին-
տէն ասէլ կիպի ագը վէրիւր, վէ պունճա
գահրամանլար արասընտա սատէճէ ա-
նըն սէսի իշիտիլի իտի. ֆէթհի տիհան
էտէր էթմէզ հէր քէս սուս օլուր, վէ
տէրունի օրտուտա վուգու պուլան իս-
թիւաֆաթը վահշիւանէսի տէ, անճագ
օ թէսքին էտէ պիլի իտի. Օ՛ արթըզ
չէյիսուլէթի պարիտէնին մագարաթընը
հիսս էթմէյէ պաշլամը իտի իտէ տէ,
սէօզլէրի էլէէվմ գուվվէթ ու լաթաֆէթ
իլէ մէյու օլարագ, կէնճլէրի թէճարիպի
իլէ թաալիւմ էթմէք իւզրէ վուգուաթը
մէսպուգէտէն պահս էտէր, վէ կէրշի
պիրազ աղըր սէյլէր իտի էմմա, իֆա-
տէսինի պիր սիւրէթի հասէնէտէ նագը
էյլէր իտի:

Մէնտօրուն հուգուրու ագապինտէ
պիւթիւն Եունանիսթանըն ճալիպի թէ-
հայեիւրի պուլունտան իշպու իսթիեար,
պէլաղէթ ու ազամէթինի պիւ քիւլիւյէ
ղայպ էթմիշ կիպի կէօրիւնտիւ. չէօյլէ քի
սիննի՝ գուվվէթ ու պէսալէթի թապի-
յէսինի թէքրիւմ էտէեօր կիպի օլան Մէն-
տօրուն չէյիսուլէթինէ նիսպէթէն, Նես-
տօրուն իսթիեարընը պէ ղաեէթ սօլ-
կուն վէ տիւչիւն կէօրիւնիւր իտի. Մէն-
տօրուն քէլամը՝ միւթէագգիւմանէ, խալի-

սանէ, միւսսիր վէ տէ հաքիմանէ օլ-
տուղու հալտէ, Նեստօրունքի իսէ գուվ-
վէթտէն տիւչմէյէ եիւզ թութմուշ իտի.
Մէնտօրուն ճէվապարը քիւթահ, տիւ-
րիւսթ վէ մէթին օլմասըյլա պէրապէր
ասլա թէքրիւր խիթապ պիլմէզ, վէ մէվ-
զուի պահս օլան մէսէլէնին հալլի գըմ-
նընտա էն մուգթագի օլան խուսուստան
պաշգա չէյ նագը էթմէզ իտի:

Էկէր պիր մատտէեի սամիունուն գիհ-
նինէ թէէսիր էթտիւրմէք, վէ անլէրի իս-
կեսթ էյլէմէք իւզրէ այնը սէօզլիւն.
Թէքարը մէճպուրիեէթինտէ պուլունուր
իտի իտէ, պիր թէնգիրաթը ճէտիտէ, վէ
չիյվէյի քինայէ իլէ սէրտ էյլէր, վէ
մամաֆիհի քէնտիսինի տիկէրլէրին իճա-
պաթընաույտուրմագ, վէ եախօտ ան-
լէրէ պիր հագըգաթ աննաթմագ իսթէ-
տիյի անտէ տախի, պիլմէզսին նէ՛ կիսի
պիր մահզուգիեէթ ու մէսէրլէթի մու-
ճիւպ հալալէթ իպրագ էտէր իտի:

Իշպու իքի զաթը ֆէթանէթսըֆաթ՝
միւճթէմիէն հագըր պուլունտան օլ գա-
տար խալգա պիր մէնգարէյի չաիգա օլ-
տու. վէ Սաղենտին միւթթէֆիգ տիւչ-
մէնլէրի իզտիհամը իտէ, անլէրի եագըն-
տան կէօրմէք, վէ ագիլ ճէվապարընը
ալէսսուհուլէ իշիտէ պիլմէք իւզրէ չա-
պալանմագտա, վէ պիրպիլլէրինի տէրէ-
լէրճէսինէ իլէրի իլէրի սօգուլմագտա ի-
քէն, էթթէտէ Իդոմենէս՝ քիւլիւ մանէ-
թի մէվճուսէսի իլէ պէրապէր բիւր խա-
հիշ օլարագ, նագարը տըգգաթը պիլէպի
իլէ անլէրին ըէվիշի հարէքէթլէրինին,
վէ թարզը լէհճէլէրինին նէ՛ իմա էթմէք-
տէ իտույինի իսթիքշաֆա չալսըր իտիլէր:

Խ Ի Ի Լ Ա Ս Է

Տէյէմագ՝ Մենտորու մունարիպինի միւրքեհիտին արասընտա կեօրերէք միեանեկերինտէ քեքեվին կտէն միւնագաշաեր աննամագ խանիշիլլէ Սաղնտին գափուսունու աշորըրարագ գօշուպ Մենտորուն եանընա կիտեր. միւրքեհիտ մունարիպլէր անը կեօրիւնէ, իդոմնէս քարափընտան Մենտորուն քեքլիֆ էքտիլի միւսայէնա շարըլարընը գապուլ պապինտէ գինատեսիլլէ քենեգգիլ իտերլէր : Մէլիքլէր՝ տօսթանէնէ Սաղնտէ կիբիպ, իդոմնէս տախի գարարկիր օլան շերաիքի քեամիլէն գապուլ կտեր. եքտիլէրէ րէհին վերիլլէր, վէ իշպու իքքիֆագըն պագասը զըմնընտա շէհիր իլէ Օվա արասընտա իլահլարա գուրպան քեսերլէր :

Օ Ն Պ Ի Ր Ի Ն Ճ Ի Պ Ա Պ

Տէյէմագ՝ քէնտիսինի իհաթա էտէն իշպու իգտիհամ արասընտան սիվիլիպ, Մենտորուն չըգտըլը գափուսագ գօշարագ հաքիմանէ սիւրէթտէ քիւշատ էթտիրտի : Իմտի իդոմնէնէ՝ անը նէգտինտէ տիր զանն էթմէքտէ իքէն, տէրունի սահրատա գօշմագտա, վէ Նեստորա գապուշմագ իւզըրէ պուլունմագտա օլտուղունու կէօրիւր կէօրմէզ շաշա գալտը : Նեստոր իսէ, Տէյէմագը թէշիս պիլլէ ահէսթէ ահէսթէ եիւրիւնէրէք իսթիգպալ ազմինտէ պուլունտուղու հէնկիւամտէ, Տէյէմագ պիրտէն գուճաղընա գօշուպ պիսսիւքիւթ պօյնունա սարըլտը. վէ նէտէն սօնրա «Են բէտէրիմ, պաղըրտը, սիգէ բէտէր չաղըրմանա ասլա իհթիրազ էթմէմ, բէտէրի էօզ վահիտիմի պուլմամագ պէտպաթըլըմ, վէ սիգին՝ րահմը բէտէրանն իլէ պանա կէօսթէրմիշ օլտուղունու չիմէթէ օլան միննէթտարըլըմ, սիգի պէօյլէ պիր բիւր շէֆագգաթ իսմ իլէ թէսմիսէ գըլմագ իշուն պանա սէլահիսէթ վըրմէքտէ տիրլէր : Են բէտէր՝ սէվկիւլիւ բէտէր, ահ քեաշքի սիւզին թէքրարը տիրարընըզ իլէ միւշէրլէֆ օլան կէօզլէրիմ, իւլիսի տէ պէօյլէնէ կէօրմէյէ միւլսսէր օլա իտի. աշըն զայպուպէթինտէն սօնրա պէնի թէսէլլի էտէնէք պիր շէյ վար իսէ, օ տա անճագ սիգի անըն մագամընտա պուլմագըլըմ օլանագ տըր :»

Նեստոր՝ պու սէօզլէրի էշիտիննէ էշքի չէմինի թուլմամագ օլտու, վէ Տէյէմագըն տիտէլէրի եաշլարընըն տախի

տիլպէր եանագլարընտան աշաղը եուվարլանմագտա օլտուղունու միւշահէտէ էթմէտէ իսէ, տէրունի տիլտէն շազ ու խէնտան օլուր իտի. վէ պու գատար տիւլմէն մէֆրէգէլէրինտէն պիլա խալֆ կէշիպ կէլմիշ օլան իշպու պիկեանէ նէվէիվանըն հիւսնիւ ճէմալը, լաթաֆէթի, վէ օլ ասըլանէ սիւրէթտէ օլան ճէսարէթի պի էմալը, մուհարիպինի միւթթէհիտինի ալէսսիլեան տիւշարը հայրէթի պէղանէթ գըլմիշ օլմաղին պիրպիրլէրինէ «Պու զաթ Նեստոր իլէ սէօյլէշմէյէ կէլէն իլիթիեարըն մախտուլմի տէյլլ մի տիր տէրլէր իտի. հագըգաթէն էօմրիւն իքի մուխալիֆ չաղլարընտա օլան այնը ֆէթանէթ՝ պիրիսինին սիմասընտա նէվէիւքիւթթէ, վէ տիկէրինտէ իսէ. բիւր սէմէրէ օլարագ միւշահատէ գըլընմագտա տըր :»

Մենտոր տախի, Նեստորուն Տէյէմագ կէօսթէրմէքտէ պուլունտուղու շէֆագգաթը բէտէրանէտէն իսթիֆատէ էթմէք նիսէթիլլէ «Են ագիլ իւլ իւգէլա Նեստոր, տէտի. իշթէ պիւթիւն եունանիլէրին սէվկիւլիւսիւ, վէ սիգին մուհիպի սատըգընըզ օլան իւլիսին. ֆէրգէնտի Տէյէմագ, իդոմնէսին՝ ահտընտա սատըգ պուլունմասընը թէշմին իշուն իթանա շանանթէր օլան էն գըյմէթլի րէհին մէսապէսինտէ անը սիգէթագաթիմ էտէրիմ. սիգ՝ քէնտինիզ տախի տէրք էտէպիլիւրսինիզ քի, բէտէրինին զայպուպէթինի միւթէագգըպ մախտու-

մինի տէ զայս էթմէքիյէ, վէ զէվալլը Պէնէլօպէնին — Մեննոր՝ վէլէտիմի Սաղենտին մէլիքի ճէտիտինին հըրսը շանընա գուրպան վէրտի — տէեու պիհազգըն էտէճէյի սէրզէնիլէրինի էլիթմէքիյէ պիր վէճհլէ իրաէյի բուի բիզա էտէմէմ, եւ ագվամը միւթէհաշիտէ, սուլէրէրվէր իւահլար ճանիպինտէն սէվգ օլունան, վէ իսթիեարի սիւրէթտէ նէֆսինի սիզէ թէսլիմ էթմէքտէ պուլունան իշպուլ րէհին վասէթասը յլա պիր սուլհու տաիմի ագտի իշուն սիզէ պագի թէքեալիֆ պէեան էտէճէյիմ տիր։»

Սուլհ լաֆզը էշիտիլի էշիտիլմէզ, օրտունուն Ֆըրգալարը իշինտէն գարմագարը պիր փըսըլտը սըր գօփտու, միւթէլիֆ ագվամը միւթէհաշիտէ հիտտէթէրինտէն նաշի մըրըլտանըր, վէ թէէսիլի մուհարէպէ իլէ իզաէյիէվգաթ էտէեօրուզ սանըր իտիլէր։ վէ Մէննոր իշուն, իշպուլ մուֆասալ մէշրուհ սէօզլէր իլէ անճագ զազապլէրինի եաթըշտուրմագ, վէ չիքեարլարընը էլլէրինտէն գաշըրմագ ագմինտէ տիր խանալընտա կէզէրլէր իտի, խուսուսաքի Մանդուրալլար՝ իգոմենէս քէնտիլէրինի պէթէքրար ալտաթմագ իւմիտինտէ տիր զանը յլա սապր ու թէհամիլ էտէմէքտէ, վէ օլմեա քի էճվէպէյի ագիլանէսլիյէ Մէննոր՝ ճէնքտաշլարը արասընա ֆէսաաը նիֆագ պըրագա տէեու խուլլանարագ, պիր գարար սէօղլենիւ գաթ էթմէքտէ պուլունուրլար իտի։ վէ հաթթա օրտունտա պուլունան քիւլլիւ եունանիլէր հագգընտա տա տիւշարը իշթիպահ օլտուլար։

Մէննոր իսէ, պունուն ֆարգընա վարարագ չիւպհէլէրինի թագվիյէնէ ճէհտ պիլլէ չէօլլէ սէօլլէտի «էվվէթ» Մանդուրալլարըն իթիրագա, վէ եունանիլէրտէն կէօրտիւքլէրի մագարարթըն թագմինինի թալապա հագգըլարը օլտուլունու թաստիգ էտէրիմ, էմմա՝ իշպուլ սէվահիլէ հիճրէթլէ մէքիւն պուլունան եունանիլէրէ տէ, էօքեանըն էհալլի գատիմէսի ինտինտէ մէքիւք, վէ մէր-

տուտ պուլունմալարը լէվա օլմեալ, պիլ աքս տիկէրլէրի նագարընտա միւթէպէր պուլունմագ իւզրէ, պիր պիլլէրիյէ միւթթէֆիգ օլմալարը իճապ էտէր։ անճագ իհթիեաթթեարանէ տալրանմալարը, վէ հէմհուտուլարը արագիսինի հիշ պիր վագըթտա զապթ ու թէսիլիէ գալլըշմալարը տա վաճիպէտէն տիր։ վագաա իգոմենէս սիզի, թէտալիսիգլիքլէ պիր նէվի վէսվէսէնէ տիւշար էթտի իսէ տէ, օ վէսվէսէնիզին տէֆ ու իզալէսի էն գօլայ չէյ տիր։ իշթէ Տէլէմագ իլէ պէն, իգոմենէսին սըտգը ուհուտինէ մէտարը էմնիեթ օլմագ իւզրէ քէնտի նէֆսիմիգի պիլ իսթիեար սիզէրէհին մագամընտա թէսլիմպիլլէ, ուհուտինին պիթթէմամիհա իճրասընա տէկին զիրի տէսթինիգտէ գալաճաղըզ տըր։ Պուրատա «Եւ Մանդուրալլար, նիտա էթտի։ սիզին չիտտէթի զազապընըզը միւթիպ օլան խուսուլար, կիրիտի ասաքիր մէֆրէզէսինին ալլէ զաֆլէ ճէպէլլէրինիզին կէշիթլէրինի թուլմուշ օլմալարը, վէ սահիլտէ վագը արագիսիզի անլէրէ պիթթէրէ իլթիճա էյլէմիշ օլտուլունուզ սարպ եէրլէրէ իսթէտիլլէրի անտէ օրատան հիւճիւմէ միւթթէտիր պուլունմալարը տէյիլ մի տիր, էօլլէ իսէ մուհարէպէնէ տսըլ սէպէս կիրիտիլլէրին միւրթթէֆի գուլլէր իլէ թահլիմ, վէ միւսէլլահ ճէնքճիլլէր գաիմ գըլմըշ օլտուլարը իշպու տէրպէնտլէր տիր, ճէվապ վէրինիզ պունտան պաշգա պիր սէպէս վաթ մը տըր։»

Օլ տէմտէ Մանդուրալլարըն լէյիսի իլէրի կէլլէրէք «Պու մուհարէպէտէն սագընմագ իւզրէ, տէտի։ նէլլէր էթմէտիք։ սուլհ ու սալահը լէտու էթմէքտէ պուլունտան կիրիտիլլէրին հըրսը շանը, վէ պիզի արթըգ քէնտի անտլէրինէ կիւվէնէմէք տէրէճէսինէ կէթիւմիշ օլմալարը սէպէպիլլէ, միւսալէհանըն հասպէզվարուր պիզտէն թէպաիւտ էթմէսի վագթընտան պաշգա, պիր զէմանտա միւսալէհատան իճթինապ էթմէմիշ օլտուլունուգա իւահլար շահիտի ատիլ տիրլէր։

պուշկար էօյլէ պիր ահմադ միլէթ տիր քի, պիգի հիւսնիւ իրաւութիւնս խիւ-
լաֆընտա օլարագ քէնտիլէրինէ գարչը
իւմիտիգիլիք մուսալէլաթը միւտհիշէսինէ,
վէ սէլամէթիմիգի անճագ հէլաթլարըն-
տա արամագլըգ մէճպուրիեթինէ իլգա
էթտիլէր:

«Իշպու ճէպէլէրին տէրպէնտլէրինէ
անլէր մուհաֆըզ օլտուգճա տաիմ իլգ-
զէման միլթիմիգի թալան ու թէսիթր,
վէ պիգլէրի էսիր էտէճէք տիրլէր զան-
նընտա պուլունճաղըգ տըր. էկէր ֆիւ
հագըգա հէմ հուսուտլարը յա պէրապէր
միւսալէ մէթուեանէ սիւրէթտէ կէշինմէք
արզուսունտա օլսա իտիլէր, պիւա զահ-
մէթ քէնտիլէրինէ թէրք էթմիշ օլտու-
մուզ արագի իլէ իթթիֆա էտէրլէր, վէ
սէրպէսթիլի ալէյհինտէ, հարիսի շան
օլան պիր մագսատա սալիք պուլունմա-
տըգլարը պիր միլթին, տէրպէնտլէրինի
մուհաֆագանա պու տէրէճէ խահիշլէր
օլմագ իտիլէր. սէն անլէրի պիլմէզսին
եա բիրի հուշլար. պիգ տէ պիր ազիմ
պէտպալսթլըգ իլէ թանըմըշ օլտուգ. եա
իւհլարըն մագսուլի պուլունան զաթ,
կէլ շու Եսպէրիանըն՝ անսըգ պիր վա-
գըթտա միւսալէ մէթի գալիլի իւմիտինտէ
օլմագ օլտուղու իշպու հագըգլը վէ միւ-
հիմմ մուհարէպէնին թէէթիթի սէվտա-
սընտան վագ կէլ. ահ ալէյհիմիգտէ խըշ-
մալուտ օլան իւհլարըն՝ ասաիշ ու հու-
զուրուսուզու իլսալ, վէ գասպահաթլա-
րըմըգը միւճագաթ գըլմագ իշուս իւզէրի-
միգէ սէվգ էթմիշ պուլունտուգլարը նան-
քէօր, միւղթիլ, վէ զալիմ միլէթ... Լա-
քին եա իւհլար՝ պիգի պէօյլէճէ միւճա-
գաթ գըլտըգան սօնրա էլպէթ տէ ան-
լէրտէն տաիի ինթիգամըմըգը ալաճագ,
վէ պիգէ կէօսթէրմիշ օլտուղունուզ ա-
տալէթի, տիւշմէնլէրիմիգ հագըգընտա տա
իզհար պուսուրաճագսընըգ տըր:»

Պու սէօլլէրտէն պիւթիւն խալգ տիւ-
չարը իւլէճճան օլտու, վէ զանն իտէրսին
քի, Արէս իլէ Բեյլունա պէօլիւքտէն պէօ-
լիւյէ կէզէրէք Մէնտօրուն թէսքին էթ-
մէք իսթէտիլի մուհարէպէ հիտտէթինի

ալէվլէնտիրմէքտէ իտիլէր, իմսի Մէն-
տօր քէլամա աղագ պիրլէ «էկէր թէա-
հիւտտէն պաշգա պիր շէյ եսպիմասա իտիմ,
տէտի. էմիեթթիպիլիք կէօսթէրէպիլիթ
իտինիլ. հալ պու քի պէն սիգէ ճիտտի,
վէ հէր քէսին մէշհուտ իւլ ուեուեի օլան
շէյլէր թագտիմ էթմէքտէեիմ. էկէր Տէ-
լէմագ իլէ պէնի նէզտինիլգէ ըէհին ալ-
մագլա իգնա օլմագ իսէնիլ, սիլէ՝ կի-
րիտիլէրին էն էսալէթիլ, վէ ֆէվգ էլ
ղաեէ շէճաէթիլ օլանլարընտան օն իթի
նէֆէր զէվաթ տահա վէրտիրէեիմ. Լա-
քին հագըգանիեթ՝ սիգին թարաֆտան
տա ըէհին իթասընը թէճվիլ էտէր. կէրշի
իգոմենէս խալիսանէ սիւրէթտէ սուլհ
ու սալահ արպուլէր իսէ տէ, անը պիլա
խալֆ ու խաճալէ իսթիհսալ էթմէք
լաթէր:

«Օլ տաիի թըպըր սիգին արզուքէշ օլ-
տուգ տէտիլինիլ կիպի միւսալէհաեա
խահիշլէր իսէ տէ, իշպու միւսալէհանըն՝
պիր էօմիւ սէֆահաթ սիւրմէք սէվտասը,
վէ եախօտ իպնի պէշէրի թէհտիտ էտէր
օլան մուհարէպէ թէհալիթինտէն գաշըն-
մագ զաաֆը իլէ օլմաեըպ, անճագ՝ ագլ
ու իթիտալ տաիրէսինտէ օլմասընը թա-
լապ էտէր:

«Օ՝ մահվ ու իզմիհլալէ օլտուն, զալէ-
պէեէ օլտուն, ալէսսիլեան հագըր ու միւ-
հէյեա իսէ տէ, միւսալէհաեը՝ էն շաշա-
ալը ֆիւթիւհաթլարա թէրճիհ էտէր.
խաթասընը թասհիշտէն ասալ ութանմագ,
վէ կէրշի մաղլուպիեթտէն խաճալէթ
տուեար էմմա, հագըսըղըգտան տահա
զիեատէ իճթինապ գըլար. սիլահ պէ
տէսթ օլարագ սիգէ սուլհ թագտիմ է-
տէր, վէ իճպար իլէ ագտ էտիլէն միւ-
սալէմէթէ գաթտն էհէմմիեթ վէրմէգ
իտուլինտէն, անըն շէրաթիթինի՝ միւթէ-
քէպպիրանէ սիւրէթտէ վագ էթմէք իս-
թէմէեիլ, պիլ աքս անճագ թարաֆէյնի
իգնա, քիւլլիւ հասէտի իմհա, հէր նէվի
քին ու զարագը թէսքին, վէ հէր պիր
շիւպհաթը իլալէ էտէճէք օլան պիր միւ-
սալէհա արպու էտէր. հասըլը քէլամ
սիլ՝ իգոմենէսին նէ՝ տուլկուտա օլմա-

սրնը խթնեալ խնայել, պէն քէնտիմ ա-
նըն այնը հիսսիեաթա մալիք պուլուն-
տուղունա քէֆիլիմ. մատտէ՝ սիգի պու-
ճիհէթէ իգնա էթմէքտէ օլուպ, էկէր
քիւլիւ շիւպհաթտան ազատէ, վէ ասու-
տէ պիր գալպ իլէ պէնի տիյնէմէք խթնէր
խնայել, օլ պապտէ խքեաթընըդ տա կիւճ
պիր շէյ օլմայաճադ տըր:

«Իմտի իշխոնիւզ եւս ազվամը բիւր շէ-
ճաէ. վէ րուհէսայը էդքիեայը միլէլի միւթ-
թէֆիգէ, իդոմենէս թարաֆընտան սիգէ
թէքլիֆէ տէճէլիմ խուսուսլարա գուլադ
վէրիհիզ. նէ անըն՝ հուտուտաշլարը
մէմալիքինէ, վէ նէ տէ հուտուտաշլա-
րընըն՝ քէնտի միլիքինէ թէճալուզա հագգ-
լարը վար տըր. օ՛ միւրթէֆի գուլէլէր
իլէ միւթաճքէմ պուլունան տէրպէնտ-
լէրի՝ պիթարաֆ ասաքիր մուհաֆազա-
սընա թէսլիմ պապինտէ հիւսնիւ բիզա
կէօթէրիեօր. սիգ՝ եւս նեստոր, վէ
սիգ էյ ֆիլոկտէտ իքինիզ տէ անասը
Եունանի խնայել տէ, պու ճիհէթտէ ի-
դոմենէս ալէնէն խարազը խուսուսլթ-
էթմիլ օլմանըզտան նաշի, շիմիւր տէ մէ-
նաֆիինէ միւսաատէճու օլմանը իշուէն
հիշ պիր քիմսէնին ալէյհիհիզ տէ տիւշարը
իշթիպաճ օլմասը գապիլ տէյիլ տիր:
Մատամ քի ասըլ մագսատընը՝ Եսպերի-
անըն սէմէրէյի սուլէ ու սալաճ ու հիւր-
րիւեթի օլան մէնաֆիյի ումուսիյէ տիր,
իշպու տէրպէնտլէրին էմանէթտարը տա
մուհաֆըզը տա սիգ քէնտիհիզ օլունուզ.
հուտուտաշլարընըն՝ մէմալիքինի գապթ
էթմէլէրինի իդոմենէսին մէն էթմէսին-
տէն նէ գատար մուհասէնաթ պէքլէր ի-
սէնիզ, թէէսիս քէրտէլէրինիզտէն պիրի-
սինէ մանէնտ պիր Եունանի մուհաճէրէ-
թի օլան Սաղենտի տալի, Եսպերիա է-
հալիյի գատիմէսինին թալսիպ էթմէլէ-
րինի մէն էթմէքլիքտէն տէ հէման օլ գա-
տար ֆաիտէնիզ վար տըր:

«Թարաֆէյն միեանէսինտէ միգանը միւ-
սապթը էլտէն պըրագմանընը. վէ սէվ-
մէյէ պօրճու պուլունտղւղունուզ պիր
գապթ իշինէ նար ու սէյֆ կէթիրմէք
եէրինէ, անլէրին հաքիմի, վէ միւթէվա-

սիթիլ օլմագլըգ շէրէֆինի իսթիեար էտի-
նիզ. շիմոի պանա տէյէճէքսինիզ տիր քի,
պէեան օլունան շարթլարը՝ իդոմենէսին
քէմալը սըտգ ու սատագաթ իւզրէ իթ-
մամը իճրա էթմէսինէ կիւվէնէմէտիյիմիզ
իշուէն, պուլնար պիզէ միւճիզէ նէվինտէն
կէօրիւնէճէք տիր տէեու. հալ պու քի
սիգի հէման պու տագըգատա իգնա
էտէճէք պէն իմ. թէքմիլ տէրպէնտլէրին
եէտի էմանէթիինիզէ թէսլիմինէ տէկին,
էմիեթէթի միւթէգապիլէյի թարաֆէյն
իշուէն ագտէմճէ իֆատէ էթտիյիմ րէհի-
լէր ալընըպ վէրիմէլի տիր. պէօյէճէ
պիւթիւն Եսպերիանըն, Սաղենտին, վէ
հաթթա իդոմենէսին տալի սէլամէթի՝
սիգին րէէյինիզէ իհալէ օլունուր իսէ,
արթըգ խօշնուտ օլուրսուսուզ եւս. պուեն-
տան պէօյէ քիմոէն շիւպհէ տէ պիլէ-
ճէքսինիզ, մէկէրչի քէնտի քէնտիհիզ տէն
մի. կիւվէնմէյէ ճէսարէթ էթմէտիյինիզ
իդոմենէս, սիգի իղֆալա օ՛ տէրէճէ իգ-
թիտարսը տըր քի, քէնտիսինի պինէֆա
իւհտէնիզէ թէսլիմ էթմէք ազվինտէ պու-
լունուեօր, էվլէթ կէրէք էհալիսինին,
կէրէք քէնտի նէֆսինին իսթիրազաթընը
տա, հիւրիեթիինի տէ, հաեաթընը տա
սիգէ իհալէ էթմէք իսթէր. էկէր սիգ տէ
ճիտտի օլարագ պիր հիւսնիւ միւսալէհա
արզուլէր խնայել, իշթէ քէնտիլիյինտէն
գարշընըզա չըգմագտա, վէ րէտտի խու-
սուսուսնա օլան իթիրազաթը մէլհուզէեի
քիւլիւէն ճէրհ գըլմագտա պուլունան
պիր միւսալէհա:

«Նէթիճէյի քէլամ իդոմենէսի պու ֆէ-
տաքեարլըզա մէճպուր էտէն շէյ խապթը
տըր տէյի զանն էթմէնիհիզ. անը իշպու
թարիգին սիւլիւքի գարարընա թէշվիգ
էտէն շէյ, անճագ՝ զէքեալէթ ու ատալէ-
թի օլմաղին, սէմէրէյի ֆաղիլէթի պուլու-
նան իշպու թէշէպալիսաթընը գաաֆընա
համլ էտէր խնայել, վագիֆէսինտէ պիլէ
օլմանաճադ տըր: Վագաա էվլէլինտէն
խաթա էթմիլ օլուու, լաքին շիմոի իշպու
ֆէտաքեարլըզալը էթմէեէ գալգըլմասը,
խաթասընըն իսլահընը քէնտիսինէ իֆ-
թիխար ատտ էյլէմէսի իշուէն տուր. պէնի

ատէմին՝ խաթալարընը թէեւ իտ էթմէք սայ ու իգտաւը յա սէթր էտէ պլիլիլիմ էմէլինտէ պուլունմասը , զասֆլըգ , քիպր , վէ մէնաֆլիլի շախսիլէսի պասիլնտէ պիր ճէհալէթի ազիմէ տիր . գուսուրու-նու՝ տիւլմէնինէ իթիրաֆ , վէ թասհի-հինի թէհահուտ իսէն քիմէ , պիր տա-հա էօյլէ պիր խաթաեա տիւլմէլիլիլի իգ-թիրտարսըզլըգ իմա էթմիլ օլուր . տիւլ-մէնի տախի , միւսալէհաեա թալիպ վէ րազիպ օլմադ իսէ , խասմինին աթվա-րը վէ սապիթէ մաագուլէսինտէն տօլաեը էզէր ճիհէթ տիւլարը խալֆ օլմագլըղա մէճպուր տուր : Իմոի սիզ տախի անըն՝ նէֆսինիզի այնը թէօհմէթէ սէվգ էթ-մէսի իշուէն ֆուրսաթ վէրմէմէլիլիլի պէ-ղաեթ իհթիմաիլը տալրանմալըսընըզ տըր . էկէր ուղրուէնուզա չըգսն սուլէ ու սալաէ , վէ աստ ու ըէֆֆահը ըէտտ է-տէր իսէնիզ , անլէր՝ ինթիգաիլարընը սիզտէն ալաճագ տըրլար . վէ իլահլարը կիւճէնտիրմիլ օլմաեըմ տէնու տիւլարը խալֆ ու էնտիլէ օլմագլըղա մէճպուր պուլունման իգոմենէս՝ անլէրի քէնտիսի-նին լէհինէ , վէ սիզին տէ ալէյհինիզէ չէվիրի օլտուղու կիպի , Տէլէմագ իլէ պէն տախի հագգլը տալա ուղրուէնա ճէնքլէլմէք մէճպուրիեթի թահթընտա պուլունմաճաղըզ տըր : Իմոի սիզէ իթ-հան էյլէտիլիմ իշպու թէլիլիլիլիլիլի ա-տալէթի հագգընտա , սէմալի վէ ճէ-հէնէմի իլահլարըն ճիւմէսինի շահիտ թուլթարմի :

Պու սէօզիւն խիթաւընտա , ալէամէթի սուլէլիլի օլմագ իւզրէ էլինտէ թուլթա-տա օլտուղու պիր զէյթ ուն տալընը , ագ-վամը քիւլիլիլիլիլի կէօսթէրէճէք տէրէճէ-տէ եօգարը գալտըրտը . քէնտիսինի եա-գընտան միւլահէտէ գըլան զապիթլէր՝ տիտէլէրինտէն լէման էտէն պիր նէվի չէօլէի իլահիլիլիլիլի տիւլարը հաիմէթ պիրլէ էյիմ պէյիմ օլտուլար . անըն տի-տարը՝ ֆանիլէրին էն ազիլինտէ տախի զայրը մէհուտ օլան հիլմէթ ու ճէլալէթի հաիզ օլուպ . լաթիֆ վէ գիգուվլէթ սէօզ-լէրինին թէհսիրի , գալպլէրի թահրիք էթ-

մէքտէ , վէ խամուլիլիլիլիլիլի նակեհա , մահիթապ ու ախթէրանը Ողիմպոստա թէվգիֆ , աղզըն տէնիլի թաաուլ , հու-պուպ ու էմվաճը թէսքին , վէ սէրի իւճ ճէրէեան նէհրլէրին ճէրէեանընը իսէ թէ-էլիլիլի էտէն սուլանը սիհրպազիեէ պէն-զէմէքտէ իտի :

Մէնտօր՝ իշպու գուտուրկուէն խալգ իշինտէ , Դիոնիսին խօշ սալթը թէհսիրի իլէ խըլգէթի վահիեանէլէրինի պիր-թէրք , կէլիպ էթրաֆընը գուլաաաագ աեազլարընը եալամագտա , վէ եալթագ-լանմագտա պուլունման քէլէնքլէրին արա-սընտա տուրտուղու կիպի տուրմուլիտի : Պու էսնատէ տէրուէնի օրտուեա էվլէլա պիր գօեու սիւքիլթ տիւր հիւքմ էթտի . զապիթան՝ պու զալթըն քիմ օլտուղուէն նէ՝ թանըեա պիլիպ , վէ նէ տէ մուխա-լէֆէթէ ճէսարէթ էտէրէք պիր պիրինին եիւզիւնէ պագա գալտըլար : Գիւլիւ ասաքիր պիլա հարաքէ տուրուպ անլէրի տէնէմէքտէ , վէ Մէնտօրուէն տահա պիր տէյէճէլի օլուպ տա , օլմաեա քի խիթի-մաինէ մանի օլա տէնու , իրատը մագա-լա՝ հիշ պիրիսի ճէսարէթ էտէմէմէքտէ իտի . էկէրչի՝ արթըգ իլավէ էտէճէք հիշ պիր սէօզ գալմամըլ իտի իսէ տէ , մա մաֆիհի քէլիմաթը մէսրուտէսի քէնտի-լէրինէ փէք մուլթաաաար կէլիպ , տահա թուլ միւտուէթ սէօյլէմէսինի արգուլէր-լէր , վէ հէր պիր իֆատէլէրինի իսէ , տէրուէնի գալպլէրինէ գայտ ու թէրգիմ օլունմուլ կիպի հըֆգ իտէրլէր իտի : Էս-նայը միւքեալէմէտէ , քէնտիսինի սէվտի-րի վէ սամիուէնու իգնա էտէր , վէ հէր քէս՝ տիհանընտան խուրուճ էտէն էն ուֆագ պիր քէլալը պիլէ ֆէվթ էթմէ-մէք իւզրէ , ըիւր խահիլ օլարագ աղզըն-տան ասըլմըլ կիպի տիյնէր իտի :

Նիհաեթի պիր խամուլիլիլիլիլիլի ու տի-րազտան սօնրա , ըէյ տէր ըէյ եաեըլ-մագտա պուլունման պիր տէրին սէս տիր էլիտիլմէյէ սալաաաա . պու սալթ՝ թէ-հէվլիլիլիլիլիլիլիլի նաշի մըրըլտանմագտա օլան պիր իզտիհամըն , գարմագարըլ շա-մաթաաը գապիլինտէն օլմաեըլ , պիլաքս պիր վէլվէլէյի միւնպէսիթէ , վէ միւսա-լէմէթքեարանէ իտի :

(Մապասի սօնրա)

ՎԱՆԻ ԵԱԶԸՂ ԵՄԵՔԼԵՐԻՄԵ

Օգոստոս իմբերաթորուն ֆիւթու-
հաթ գազանաւըդ պիր մուհարէպէ-
տէն քէմալը տարաթ ու սալթանաթ-
լա Բօմանա ալտէթինտէ, ատէմին
պիրիսի թաալիմ էթմիշ օլտուղու պիր
փափաղան իլէ հուզուրունա չըգըպ
տա, փափաղանա «Սիդի թէպրիք է-
տէրիմ եւ ֆաթիհ իմբերաթոր» տէ-
տիրթմէսինտէն իմբերաթոր զիեա-
տէսիլէ խօշնուտ օլարագ սահիպինէ
պիր չօգ ագճէ իհսան պիրլէ փափա-
ղանը աւմըշ իսի:

Պիր ֆագըր քէօյլիւ տախի, պու
ֆուրսատտան իսթիֆատէ էթմէք էֆ-
քեարըլլա պիր փափաղան ալըպ, վէ
փէք չօգ զահմէթլէր չէքէրէք օ՛ սէօ-
զիւ էօյրէթտիքտէն սօնրա իմբերա-
թորա թագտիմ էթմիշ, վէ փափաղան
իսէ, սէրպէսթճէ «Սիդի թէպրիք է-
տէրիմ եւ ֆաթիհ իմբերաթոր» տէ-
միշ իսէ, իմբերաթոր էօյլէ պիր փա-
փաղան ալաւըղըն պիլ պէեան ա-
նը իսթէմէեհէնիսի սէօյլէմէտէ, փա-
փաղան միւհիլէ նէվինտէն օլարագ
օնա ճէվապ կիպի, «Վախ եազըգ է-
մէքլէրիմէ» սէօզիւնիւ տէ իլավէ էյ-
լէմիշ տիր:

Պունա իմբերաթոր իլէ պէրապէր
սահիպի պիլէ թէաճճիւպտէ գալըպ,
վէ իմբերաթոր՝ էվլէքլինտէն չօգ զի-
եոտտէ ագճէ իլէ սաթըն ալըր: Մէ-
յէր իսէ սահիպի թաալիմ էտէր իքէն
չէքտիյի կիւհիւք արասընտա վագըթ
վագըթ «Վախ եազըգ էմէքլէրիմէ»
տէրիմիշ տէ փափաղան պու սէօզիւ
տէ պէրապէր էօյրէնմիշ:

Իշթէ՝ էմէք վէ զահմէթ միւքեա-
ֆաթը, պէօյլէճէ հիշ պիր վագըթ
զայ օլմաղ. կէօրիւնիւր թարաֆտան
կէլմէղ իսէ, պիր կիւն կէօրիւնմէղ
թարաֆտան կէլիւր ամիլինի պուլուր:

Ի Թ Ի Զ Ա Ր

Ֆէլէյին Բ. ճիւտինին ճիւտէնմիշինի միւ-
թալէա էտէր իքէն, կէօզիւմիւզէ իքի
պիւեհիւք սէհվիեաթ իլիտի. պիրիսի՝
12ինճի նիւսիսէնին 185 սահիֆէսինտէ Տէ-
լէմագըն պիր սիւթիւն գատար փարչասը
գալմըշ քի, այրը թաալընտա պիթթապի
տիւզէտիլիւր օլտուղու կիպի, նիհանէթին-
տէ Ֆէլէյէ տախի վաղ օլունաճագ տըր:
Տիկէրի հիւսնիւ ալիւեագ պահսընըն միյ-
եարը էֆքեար ֆըգրասընտա «էֆքեարը
միւսթագիմէ» քէլիմէլէրի, հէմ սէրլէվ-
հատա հէմ տէ պիր գաշ քէրրէ օլարագ
մէթնի պահստա մէգքիւր քէլիմաթըն
մանէայը մաքիւսէսինի շամիլ օլան «էֆ-
քեարը սագիմէ» գաշըրըմըշալըր քի, մէա-
լինտէն սէհվ օլտուղու, վէ էֆքեարը
միւսթագիմէ օգունաճաղը աննաշըլըր:

Տ Ի Կ Ե Ր

Ֆէլէյին նէշրինին պու տէֆա թէէլի-
րինէ, նէտվուզու պիլլահ պիր թէհլիքէլի
քէյֆիլիմիլ վուգու պուլարագ Ֆէլէք
տէյիլ ա, տօղրուլուպ տա մէլէյէ պիլէ
պագմանա իսթիլասը վագթ իտէմէմէմիլ
սէպէպ օլմուշ իտի. շիւքիւր սէլամէթ
գուրթուլտուգ. 10—15 կիւն տէ օլ սէ-
պէպլէ եօլտան չըգմըշ իլէրի սըրանա
գօրուգ տա անտէն սօնրա նըզամընա
կիրէր:

ՄԱԶԻԻ

ԱՐԴԻ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Ե. Մուրատեան էֆէնտինին իշպու
մէճմուլայը ասարը՝ իսմինէ շահէսթէ,
վէ աշխարհաբար լիսանըմըղըն վասըլ օլ-
տուղու տէրէճէեի իրաէյի էնզարը ամմէ
իտէր պիր կիւլտէսթէ օլտուղու, վէ
միւհիթէվիեաթը միւթէնէվլիեասընտան,
միլլէթիմիլ նէվրէստէկեանընըն պէղա-
եթ իսթիֆատէ էթմէսի իշուն ուլուժ
ու քիթապէթէ տաիր միւֆիտ հաշիյէ-
լէրէ տէ հիմմէթ օլունմուշ իտույի ման-
գուրիմիլ օլմաղին, իլլանընա իպթիտար
օլունուր:

ՇԷՐԱԻԹ ՄԱ ԻԽԹԱՐ

- 1 ՖԵԼԵՅԻՆ ԻԼՃԻԼՆՃԻԼ ճիւղի նիւսիւէլերի տախի բէյ տէր բէյ նէշր օլունա-
րագ 30 ճիւղէ իպլաղ օլունաճագ տըր :
- 2 Ապօնման պէտէլի բէշին օլարագ 4 ատէտ սիմ մէճիտիյէ օլուպ. թաշ-
րալար իշուն բօսթա փարասը ալընմաեաճագ տըր :
- 3 Ապօնէ եազըմագ արգու իտէն գէլաթը քիրամըն Պէօեիւք Եէնի խան-
տա իւսթ գաթտա 33 նօմէրօլու օտաեա միւրաճաաթ իթմէլերի, վէ
մէքթուպլարըն տախի Յովհաննէս Յ. Պալըզճեան իսմինէ օլարագ
գիքը օլունան օտաեա իրսալի լեազըմ տըր :
- 4 Պէհէր նիւսիւսի 3 ղուրուշա վէ միւհիւրլիւ օլարագ անճագ օտասըն-
տա սաթըլըր :
- 5 Մէգքիւր օտատա հէր նէվի էվրագը տաալիյէ, թիւճճարիյէ վէ տէֆա-
թիւրի մուհասէպէ, վէ վարագայը սաիրէյի միւթէնէվվիա եազըլըր,
մամաֆիհի ՖԵԼԵՔ ապօնէլերինէ պու ճիհէթլերտէն տօլաեր խու-
սուսի իքրամլար օլունուր :
- 6 Վէ հաթթա տէվաիրի բէսմիյէտէն հէր նէվի գուեուտաթ իխրաճը, վէ է-
վամիր թահսիլի, վէ վէքեալէթ, բրօթէսթօ վէ հաճ կիպի մուամէլա-
թըն իճրասը իլէ, հէր տիւրլիւ տաալիին քէմալը էմնիեթ վէ ինթի-
զամ թահթընտա օլարագ իճրայը մուհաքէմէ վէ մուխասէմէսի զըմ-
նընտա էմնիեթլի զաթլար վէ ալօզաթլար թաեինի, վէ հէր կէօնէ
մէսուկիեթլերիցին թէէմինի թէահհիւտ զըլընըր :

Ի Յ Լ Ա Ն

Ֆէլէյին իլք սէնէլիք 24 ճիւղիւ ճիւղէնմիշ օլարագ	60
Իքինճի ճիւղի քէզա	60
Մէպահիսի միւթէֆէրրիգա այրըճա թապէթտիրիլէրէք	40
Սէատէթի ինսանիյէ պահսը պիթ թէֆրիգ ճիւղէտիլէրէք	10
Գայսէրիյէնին աթիգ գօճապաշըլըղընըն իլք ճիւղիւ քէզա այրըճա ճիւղէտիլէրէք	10
Վէ գալախտի նազըր հուրուֆուլն այրը ըիսալէսի	3

ղուրուշա սաթըլմագտա տըր :